

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HAVILAP.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz küldve, vagy vidékre postán:

Egészévre . . . 1 frt 20 kr.

Félévre . . . — " 60 kr.

Megjelen minden hó első vasárnapján.

Egyes szám ára 6 kr.

NYILTTERIKÖZLEMENYEKET és HIRDETÉSEKET
mérsékelt árjegyzék szerint számít

a kiadóhivatal Mátyus-utca 30.

Szerkesztőség:

Csongrád, Mátyus-utca 30-ik szám a.
hova az előfizetési és hirdetési díjak, valamint
a lap szellemi részét illető közlemények
küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Halottak emléke.

Szenteljünk a mai napon ünnepet elhunyt s porladozó kedveseink emlékének s keressük föl szeretteink sirhalmát.

Nem csak a haladás jelen eszményi magas fokán álló emberiség, de a félvad népek is kegyelettel veszik körül az év bizonyos szakában elhunyt övéik s kedveseik sirhalmát. Kétszeresen illő és kötelesség az még inkább a civilizált világ népeitől, hogy a kegyelet emlékét legalább e napon lelkükben fölelevenítve, szeretett kedveseinkről is megemlékezzünk.

Nincs oly emberi lény, akinek szülei, testvérei, vagy valamely ágról való hozzá tartozói, ne nyugodnák örök álmaikat a földi mulandóságra hűen emlékeztető csendes városban, az elhunytak zajtalan birodalmában. Fájó szívvel keresi föl e napon a hű fiu nyugvó szüleit, a testvér a testvért, a férj nejét, feleség a férjet stb. s jól esik lelkének, ha emlékében fölidézheti a multakat, fölidézi azon időt, midőn az elhunytakkal együtt éltek boldogságban, jó és balsorsban, együtt küzdöttek abban az időben, melyhez annyi drága s kedves emlék és boldog perczek is fűződnek a csendes városba költözött szeretett halottakhoz. A legkeményebb szív is fájó érzelmektől áthatva az egykor megsértettől s talán bántalmazottól s most mint a békés sir lakójától bocsánatot esdve s a mindenhatótól kiengesztelődést.

A könyvek árja megárad s fájdalomtól hullámszik a kebel a mélyen fölidézett emlékekre. Ismét rebegve a mennyei trón zsámolyához üdvöt és nyugalmat esdve megholtaknak, áldást pedig az élőkre. Mig az alkony leple terül a tájra s mindinkább néptelenné lesz a sirkert, az imitt-amott megvilágított sirok rémképeket idézve a szemlélő elé, midőn az enyészet veszi át továbbra is zord birodalmát. Mint tisztító tüzből megszabadult lelkék megkönynyebbülsen hagyva el a szent helyet, az égi kegyeletnek eleget téve.

Az emberiség érdeke!

Szomorú jelensége a kornak a már mások által is tapasztalható epe irigységből származó agyarkodás, mely a „Közérdek“ ellen minden irányból nyilvánul. Hát ennyire jutottunk már a művelt és humanusnak nevezett 19-ik században, hogy a közérdek emelése ellen is állást foglalva, megdönteni igyekezzünk oly életbe vágó dolgok napvilágra hozását is, melyek határozottan a közérdek előmozdítását czélozzák.

Köztudomásu, hogy a művelt 19. század eszményi vívmányain kívül az emberiség érdekeit szolgáló sok oly dolog van még, amely megoldásra vár: így tehát még kevésbé sem jutottunk el a fejlődés és tudomány terén annyira, hogy újabb közhasznú vívmányoknak utját álva, eltussoljuk; eltussoljuk pedig már

az előtt, midőn határozott véleményt mondhatnánk fölötte.

A „Közérdek“ IV-ik számában megjelent vezércikk, mely tudomány vívmányt hangoztattott a nyilvánosság előtt, az talán már eléggé ismeretes. A lapok egyrészenek bizonynyal előre értesítve kellett lennie a IV-ik számban megjelent cikkemre, mit bizonynyal elvi okból eredő ellenszenv miatt, hogy éreztesse velem hatalmát a helyet, hogy tért adott volna az említett fontos találmánynak közhírré tételével, mintegy parancsszóra mély hallgatással felelt, sőt még, hogy minél kisebb térre szoritassék a nevezett szám cikkének hire, még megjegyzés, illetve kritika tárgyává sem tétetett. Én ugyan alakilag, úgy mint szövegezésében kritika alá merem bocsájtani ma is az ismertett cikket s megvagyok győződve teljesen, hogy már formailag is megállja a lelkiismeretes bírálatot, nem is szólva tartalmáról. De nézzük a vele szemben tanusított hallgató ellentállás megállja-e a kritikát. Vessük föl a kérdést: 1-ször, helyes volt-e a sajtó egy részének hallgató magatartása, midőn világos értelemben fogalmazott és az egész emberiségre kiható tudomány vívmányt hangoztattott a „Közérdek“ a nyilvánosság előtt? A válasz tiszta lelkiismerettel csak nem lehet. — 2-ször, a hallgatás éle ki ellen irányult, a kormány, a nemzet, vagy én ellenem? Én mind a három ellen irányultnak látom.

A kormány ellen, hogy ravasz móddal félrevezettessék, a nemzet ellen, hogy ne tudjon meg semmit sem, én ellenem pedig elvi okokból eredő ellenszenv miatt.

Korántsem oly csekély jelentőségű a hangoztatott dolog, hogy mint ócska bundát egyszerűen tovább rugjunk; ezt csak nyomorult, hitvány lelki ismeret czélozhatja, ki előtt nincs közös cél, csak egyéni önérdék. Ily dolgot tiszta lelkiismerettel cselekedni nem lehet. A „Közérdek“ V. és VI. számában megjelent cikkekben is kiviláglik, ha valahol, úgy az egészségügy terén követel a kor első sorban reformot. Ha tehát nem „látszat“, hanem komoly a cél, hogy a közegészségügy javíttassék, úgy e téren a javításnak nem utját állania, de üdvözölve tért kellene nyitnia; mert ha a társadalom azon osztályához valók közérdekű sikerei, melyhez én is tartozom, csak a múlt század elejétől fogva is figyelmen kívül hagyattak volna, sok oly vívmányt és hasznos dolgokat kellett volna nélkülöznie, melyek az emberiség fejlődésének kiszámíthatlan hasznos tényezői lettek. Így például ha addig kellett volna várni, míg a borbély Arkvricht Henrik helyett a szövöszéket valamelyik technikus, avagy a vasutat gyári munkás Stephenson helyett valamelyik mérnök találja föl és így tovább, ki tudja meddig kellett volna várnia s hány nemzedék hallhatott volna ki, míg a polgárosult népek fejlődésének e gyors lendületet, adótényezőit, mások találják föl.

De tegyük föl, hogy helytelenül, minden kritikán alulian volt fogalmazva az ismertetett számban megjelent cikk. Talán már ez is elég lenne arra, hogy a siker gyakorlatig is eredménytelen legyen. Az is nevetséges dolog lenne, ha azt hoznák föl ellenem, hogy nem vagyok tudományosan képzett egyéniség.

Menjünk csak vissza a történelemben csak egy ezredévvvel előbb, midőn tudomány, műveltség és ipar nem állt a mai magas fokán, azon időben is mindig tudományosan képzett okleveles egyének fejlesztették minden téren a haladást? Nagyon sajtáságonak tünik föl az ilyenmü állásfoglalás velem szemben akkor, midőn az összes emberiség érdekeiről van szó, mely mellett az én egyéni érdekem semmivé törpül el.

Hogyha tehát akárki is a művelt 19-ik században oly vívmánnyal lép föl, mely a közegészségügy terén szegénnyt és boldogot, mágnást és fejdelmet érdekel és szolgál egyaránt, támogatható-e annak kivételében? Támogatható-e az esetben, ha azt nem azon a pályán működő egyén, de számtalan oldalról nyert tanulmány és hosszas kutatás után biztos eredményt érve el a siker kedvező megoldására vállalkozik.

Allítólag a sajtó egyrésze oly kezekben és cenzura alatt van, (nem kormány cenzurát értünk) hogy minden ügy és dolgoknál önérdéke, illetve egy bizonyos elem érdeke részesül fő figyelemben első sorban és csak azután jön a „közérdek“ számításban.

Azt hiszem és teljesen meg vagyok győződve, hogy a hatalmat aligha fogják befolyás által félrevezethetni és reáerőszakolni azon lelkiismeretlen furfangból származó magatartást, hogy a „Közérdek“ nyílt szavai nem csak kritikát, de figyelmet sem érdemelnek.

Minden bizonynyal a kérdések kérdése:

1-ször: van-e a magas kormányoknak a „Közérdek“ IV. V. és VI-ik számaiban megjelent cikkekről tudomása, melyek közegészségügyi szempontokból nem csekély figyelmet érdemelnek, 2-ször: komolyan veszi-e a több oldalról nyilvánuló hallgató titkos ellentállást a

„Közérdek“-kel szemben, 3-szor szándékozik-e ezen közérdekű ügyben valamit tenni, hogy az mielőbb közhasználatba menjen át.

Hogy az ismertetett találmány mielőbb közhasználatba menjen, nézetem szerint leghelyesebb lenne, ha a kormány 1-ször: érdemszerinti pályadíjat tűzne ki; 2-ször: körülírná az okvetlen megkivántató jelenségeket, melyekkel a sikerek beigazolva el nem vitathatók; 3-ször: a sikert igazoló gyógypróbáknak minden bizonynyal itt helyben kellene megtartatnia.

Ifj. Koviczky György.

UJDONSÁGOK.

— **Másodtermés.** A múlt számunkban a másodvirágzásról adtunk hírt s most már a másodtermésről kell megemlékeznünk. Dió nagyságu almák, a fejlődésnek indult szilva, cseresznye és meggy nagy mennyiségben található a szőlőterület nyugati részében. Tekintve a hidegre változott időt, bizonynyal hamar leszedi most már az idő zord keze az új gyümölcsöket.

— **Az iparos-ifjúság „önképző-és dal-egylete“** múlt hó 25-én délután a nékerti szinkörben tartotta szervekedő gyűlését és egyhangulag elfogadta az önképző-és dal-egylet fölállítását és ahhoz az alapszabályok kidolgozását. Üdvözlünk kell a nemes törekvést, mert az iparos-ifjúságnak nemcsak joga, de kötelessége is a korintó szavát megérteni. A későbbi órákban táncmulatságot rögtönzött az ifjúság, mely igen jól sikerült. A negyest 40 pár tánczolta. A jó hangulatban töltött mulatság az éjfélt utáni órákban ért véget.

— **Időjárás.** A hónapok óta tartó szárazság miatt a szántás nagyban akadályozva van, ami a gazdákat nem csekély mérvű aggodalomban tartja, mert a föld annyira száraz, hogy szántása alig, s néhol meg éppen lehetetlenség. A hosszan tartó szárazság után így bizonynyal kiszámíthatlan jelentőségű lenne a mezőgazdaságra egy jó eső és enyhébb idő.

— **A múlt számunkban** említett cikk megjelenése bizonynyal időre elhalasztott.

— **Időváltozás.** A meleg, nyáriás idő, mely csak nem október végeig tartott, 28-án nirtelen megváltozott.

Az idő e szeszélyessége ugyancsak megtréfált bennünket, mert a nyáriás öltözködést gyorsan téliessé kellett változtatni.

— „Közérdek“ ellenségeinek figyelmébe. Budapesten a mult hetekben oly mozgalom volt észlelhető, melynek éle határozottan a „Közérdek“ ellen irányultnak tekinthető. Majd meg látjuk, hogy az országházba nem-e jutott be a „Közérdek“ ellenes áramlat szele. Különben azoknak, akik a „Közérdek“ programjának sikereit minden áron megakadályozni akarják, igen jó tanácsos szorgalmatunk s ha úgy járnak el a dologban, amint előírjuk, talán biztos czélt érhetnek el. Először a sajtót ez ügyben merev hallgatásra kell bírniok; másodsor a „Közérdek“ ügyében indítványozó képviselő ellen, ellen áramlatot kell szervezni, aki az indítványozó képviselőt guny tárgyává igyekszik tenni, mi által a kormány is félrevezethető lesz. Ha ezek ügyes furfanggal vitetnek keresztül, úgy a győzelem aligha lesz kizárva, mert a kormány az indítványtevő képviselőnek fölszözlését az ellenáramlattal szemben talán nem fogja komolynak tekinteni és e móddal félre lesz vezethető a kormány, a a nemzet és a „Közérdek“ pedig ki-játszva.

— Dr. Szivák Imre országgyűlési képviselőnk a mult hét folyamán ismét napokig tartózkodott városunkban, 30-án a d. u. vonattal azonban ismét távozott körünkől.

— A vármegye gyűlése. Csongrád-vármegye őszi rendes közgyűlését m. hó 30-án tartotta meg, melyet megelőzőleg 29-én délelőtt az állandó választmány, délután pedig a számonkérőszék tartott ülést.

— A „Közérdek“, mint a VIII-ik számban megjelent nyilatkozatban is kijelentettük, ha a körülmények kívánák, időközben mint rendkívüli szám is meg fog jelenni.

— A szentesi fogyasztási adó bérletére vonatkozólag a városi gazdasági szakosztály oly javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, mely szerint azt ajánlja, hogy a város az eddigi 38,000 frt bérleti összeggel szemben, 36,000 frtnál többet ne ajánljon meg, mert ez is csak nagy nehezen folyik be abból.

— A szentesi dalegylet 25-én tartotta 30 éves fennállásának megünneplésére rendezett concertjét a vármegyeház nagytermében. A concert niveauját nagyban emelte az a körülmény, hogy ott Salehner Emma asszony, az opera hirneves tagja, továbbá Gaál Ferencz, a szabadjai zenede igazgatója, kit már 5 év előtt

a dalárda 25 éves jubileuma alkalmából rendezett hangversenyen történt föllépése után is — előnyösen ismerünk, közreműködtek. — Hangverseny után a dalárda társasvacsorát is rendezett, mely a kaszinóban folyt le, mely után a fiatalság tánczra perdült.

— Vizaknai honvéd a 48-as kiállításán. A francia történelmi kiállítások sem mutathattak föl ahhoz hasonló dolgot, mint amit most a mi szabadságharczi emlékkiállításunk. A mult esztendei „vizaknai csoda“ nélkül elképzelni sem lehetett volna, hogy a szabadságharcz államférfiainak hőseinek és vértanuinak emlékkiállítása, a vitézek zászlóinak, fegyverténeik, arcz- és csataképeinek gyűjteménye bámulatos kiegészítést nyerhesen valóságos elesett honvéddel. Tudvalevőleg 1890. június 3-án Vizaknán a nyári zivatar egy még a század elején felhagyott sóbánya üregét az ugynevezett „sülyedt aknát“ vízzel töltötte meg s a bánya mélyéből a víz felszínére kerültek a 41 és fél év előtt oda bedobált honvéd-holttestek, még pedig a sóviz által megtartottan, teljesen épen. A Bem és Puchner közti 1849. február 4-iki vizaknai csatának a halottai voltak azok. A „vizaknai csoda“ magára vonta a tudós világ figyelmét is s több honvéd-holttestet orvosilag praeparáltak. Ilyen praeparatum lesz most látható a szabadságharcz emlékeinek a kiállításában. — Félégyházáról Holló Lajos orsz. képviselő vezetése alatt 300 poigár külön vonaton ment föl mult hó 27-én a fővárosba a 48-as kiállítás megtekintésére.

— Sajtóhiba. A vezércikk második hasábján felül a negyedik sorban az „I s m é t“ szó „I m á t“-nak értendő. —

— Mikor lesz ismét vizözön? Az ismert időjós Falb Rudolf nem rég fölolvastat tartott Meiningenben a kritikus napokról, özönvizekről és a jégkorszakról. E fölolvastat alkalmával a jövő 1892-ik év márczius hó 28-át és április 26-ikát, mint eszázad legkritikusabb napjait jelölte meg. A jövő esztendőben, állította Falb, oly sűrű eszések lesznek, hogy a föld legmélyebben fekvő részei okvetlenül elfognak mocsarasodni. Fölolvastat folyamán előadta, hogy a legkedvezőtlenebb idő a földre nézve az, mikor mind a hat faktor (a holdközeli, napközeli stb.) egyszerre működnek össze. Ez az özönviz, vagy a jégidő, ilyen idő minden tizezer esztendőben egyszerre következik be a földön. Az utolsó özönviz 4000 esztendővel volt Kr. e. Ettől fogva a klimatikus viszonyok egyre javultak és Kr. u. az ezre-

dik esztendőben érték el tetőpontjukat. Ez volt az az idő, mikor egész Németországban megtermett a bor. Az ezredik évtől fogva az éghajlati viszonyok a nagy csapadékok következtében ismét kedvezőtlenebbé váltak s a levegő hőmérséklete apadni kezdett. A legközelebbi özönviz, mely az egész emberi kulturát meg fogja semmisíteni, 6400-ban lesz.

— 152 éves ember. Frauczia lapok szerint Sivasban, a kisázsiai Törökországban egy Mustafa Reba nevű jómódu gazda e napokban ünnepelte születésének százötvenkettedik évfordulóját. A modern Mathuzsálem nagyszámu családja körében üde egészségben, testi és szellemi erőinek kielégítő birtokában tölti napjait, egyik unokája 90 esztendő. A török kormány újabban kegydíjat engedélyezett e mesés kort ért aggastyánnak.

— A jövő év. Az 1892. év szökő év, tehát 366 napja van. Uralkodó planeta a Vénus, a tavasz kezdődik márczius 20-án reggel 4 óra 28 perczkor, a nyár június 30-án éjjel 12 óra 45 perczkor, az ősz szept. 22-én délután 3 óra 17 perczkor, a tél december 21-én délelőtt 9 óra 41 perczkor. Az 1892-iki fogyatkozások közül nálunk csak a két holdfogyatkozás lesz látható és pedig május 14-ikén este 10 óra 20 perczkor a részleges és november 4-én délután 3 óra 20 perczkor a teljes holdfogyatkozás. A katolikusok nevezetesebb változó ünnepei a következő napokra esnek: husvét-vasárnap április 17-ére, Krisztus mennybe menetele május 26-ára, pünkösöd-vasárnap jun. 5-ére, szentháromság-vasárnap jun. 12-ikére, Urnap jun. 16-ára, első advent-vasárnap nov. 27-ére. Végül, ami hölgy olvasóinkat bizonyára leginkább fogja érdekelni, a farsang 52 napig tart.

— A tisztviselők fizetéseinek javításáról szóló törvényjavaslat — mint a „Magy. Ért.“ írja — már teljesen kész és november hó első napjaiban fog a képviselőház elé terjesztetni.

Szerkesztői üzenetek.

B dy Félégyháza. Sajnálattunkra közleménye tér szüke miatt ismét kimaradt.

K. B. Kajdacs. Semmi életjelt nem ad magáról. Kapja-e lapunkat rendszeren?

T. K. N.-Kőrös. Igaz, hogy lapunk nem nagy; kicsiny a bors is, de erős. Igért közleményeit várom. Üdvözlöt.

Sz. P. Szeged. 13 évi buvárlat és tapasztalat után csak kell valamit tudni.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1891. június 1-től.

I.

A vonat indul Csongrádról: délelőtt 10. —	
érkezik Kun-Kis-Szállásra	10 35.
” Félegyházára	11 —
indul Szeged felé szem. v.	11 47.
” Szegedre érke.	1 14.
indul Budapest felé gyorsv.	11 47.
” Budapestre érke. d. u.	2 05.

II.

A vonat indul Csongrádról: délután 2.10.	
érkezik Kun-Kis-Szállásra	2.48.
” Félegyházára	3.13.
indul Szeged felé gyorsv.	3.46.
” Szegedre érke.	4.44.
indul Szegedre helyi szem. v.	4.53.
” Szegedre érke.	6.43.

III.

A vonat indul Budapestre szem. v.	5.02
” ” érkezik Budapestre	8 40
A sz. v. indul Budapestről d. e.	7.45
” ” érkezik Félegyházára	11.35
” ” indul Csongrád felé d. u.	12.5
” ” érkezik K.-Kis-Szállásra	12.35
” ” érkezik Csongrádra	1.08

IV.

A vonat indul Szegedről d. u.	10.74
” ” érkezik Félegyházára	11.46
” ” indul Csongrád felé	12.05
” ” érkezik Csongrádra	1.08
indul Budapestről sz. v. d.	12—
Félegyházára érke.	4.39

V.

A vonat indul Budapestről	1.25
Félegyházára érke.	3.45
Csongrádra ind.	5.10
K -Kis-Szállásra érke.	5.37
Csongrádra érke.	6.01
indul Szegedről	3.15
érkezik Félegyházára	4.52
indul Csongrád felé	5.10
érkezik Kun-Kis-Szállásra	5.37
Csongrádra érke.	6.10

Gőzhajózási menetrend.

I.

A gőzhajó indul Csongrádról Szegedre:	
” ” ” Szerdán) reggel	
” ” ” Pénteken) 4	
” ” ” Vasárnap) órákor	

II.

Csongrádról Szolnokra:

” ” ” Kedden) reggel	
” ” ” Csütörtökön) 4	
” ” ” Szombaton) órákor	

III.

A gőzhajó indul Szegedről Szolnokra:	
” ” ” Hétfő) délután	
” ” ” Szerda) 4	
” ” ” Péntek) 4 órákor	
Csongrádra érkeznek 9—10 óra közt.	

IV.

A gőzhajó indul Szolnokról Szegedre	
” ” ” Kedden) délután	
” ” ” Csütörtökön) 3	
” ” ” Szombaton) órákor	
Csongrádra érkeznek 9—10 óra közt.	

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

ifj. KEVICZKY GYÖRGY.